

ons projectnummer: 6216

Johan van Hasseltweg 2B1
1022 WV Amsterdam

t +31 (0) 20 624 30 44
info@ferro-explore.nl
www.ferro-explore.nl

Gespreksleidraad 1.1

Project:	Stand van het buitenland
Methode:	Groepen
Datum onderzoek:	maandag 20 en dinsdag 21 juni 2022, donderdag 23 juni 2022 (online, geïnteresseerde burgers)
Aantal respondenten:	6 per groep (online 4-5)
Tijdsduur:	120 minuten

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is inzicht krijgen in de kennis en beleving van burgers ten aanzien van internationale ontwikkelingen, het buitenlandbeleid en de impact op Nederland, tegen de achtergrond van het nieuwe kabinet. Daarnaast dient het onderzoek een eerste idee te geven in mogelijke verschillen binnen de doelgroep in de manier waarop men naar het buitenlandbeleid van de Nederlandse overheid kijkt.

De inzichten en uitkomsten van het kwalitatief onderzoek dienen als input voor de ontwikkeling van communicatiestrategieën van Buitenlandse Zaken. Het onderzoek dient handvatten op te leveren voor effectieve communicatie met burgers over het buitenlandbeleid.

Hoe kijkt het Nederlandse publiek aan tegen de ontwikkelingen in de wereld, het kabinetsbeleid voor het buitenland en de betekenis ervan voor Nederland? Gezien de internationale ontwikkelingen is daarbij in het bijzonder de vraag welke rol de Oekraïne-crisis hierin speelt. En het bijzonder: wat verwacht men van het nieuwe kabinet in deze? Zijn er verschillen binnen de doelgroep in de manier waarop men tegen bovenstaande aankijkt?

Bovenstaande vragen kunnen worden uitgewerkt naar de volgende deelvragen:

- Wat zijn de meningen, gevoelens, gedachten en associaties bij het buitenland, het buitenlandbeleid en de betekenis ervan voor Nederland?
- Welke specifieke emoties, verhalen, feiten, veronderstellingen, aannames, kansen, zorgen en verwachtingen leven bij burgers als het gaat om buitenland, buitenlandbeleid en de betekenis ervan voor Nederland in het algemeen en bij specifieke thema's rondom dit onderwerp in deze tijd?
- Welk effect heeft de oorlog is tussen Rusland en Oekraïne op het beeld van de burger als het gaat om buitenlands beleid, en de andere thema's die hier spelen?
- Hoe hebben deze gevoelens zich ontwikkeld nu ook de nadelen voor Nederland zichtbaar worden, in de vorm van stijgende (energie)prijzen maar ook langduriger opvang vluchtelingen. Komen mensen hier spontaan mee? Heeft het invloed op hun houding?
- Wat zijn de spontane indrukken over het belang van buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking. Welk belang ziet men in het versterken van duurzame en eerlijke handel?
- Andere thema's van BZ worden kort aangestipt, steeds met de vraag hoe relevant men het als thema vind voor BZ en wat men op dit punt van het kabinet verwacht.
- Hoe worden deze geduid in het kader van het nieuwe kabinet: wat verwacht men van het kabinet? Hoe verwacht men dat de bewindspersonen samenwerken? (daarbij: ervaart men het als een nieuw kabinet?)
- Zijn er verschillen binnen de doelgroep in de manier waarop men tegen bovenstaande punten aankijkt?
- Hoe ziet men de rol van Nederland en de rol van het Nederlandse buitenlandbeleid in internationale vraagstukken en in de samenwerking tussen Nederland en het buitenland; wat wordt gewaardeerd en wat ziet men graag anders? Is men van mening dat Nederland zich meer op zichzelf moet richten? Of heeft men een meer kosmopolitische, internationaal georiënteerde blik?

Uitleg

Bij kwalitatief onderzoek worden geen 'vragenlijsten' afgenomen, maar wordt een gesprek gevoerd. Dit gesprek heeft een vrij format en zal voor iedere groep, of ieder individuele gesprek anders verlopen. Op deze manier kan het perspectief van de doelgroep het beste uit de verf komen. Het heeft daarom geen zin om 'vragen' te formuleren. Wel heeft het gesprek een 'ruwe structuur'. Deze leidraad is een beschrijving van die structuur met daarbij steeds een korte uitleg en een lijst onderwerpen die aan bod kunnen komen. Er worden geen vragen in geformuleerd om schijnprecisie te voorkomen. Achter ieder blok zetten we een indicatieve tijd.

Introductie

5'

De moderator legt de testsituatie uit:

- welkom

- onderwerp van gesprek: maatschappelijk onderwerp
- onafhankelijkheid onderzoeker
- notulist, meekijkers en apparatuur
- anonimiteit en rapportage
- geen goede/foute antwoorden □ tijdsduur gesprek: 120 minuten

Ijsbreker

5'

De moderator laat iedereen zich voorstellen met voornaam, leeftijd en als ijsbreker: wat is het leukste dat je de afgelopen twee weken hebt meegemaakt.

Doel: elkaar een beetje leren kennen, het groepsproces op gang brengen.

Associatienetwerk

40'

Dit blok beginnen we met een open vraag naar de verwachtingen die de deelnemers hebben van het nieuwe kabinet (de bewindspersonen en alle ambtenaren van BuZa) (zonder dat het over specifieke personen gaat) op het gebied van Buitenlandse zaken. Waar zouden de deelnemers graag willen dat de aandacht naar uitgaat op het gebied van het buitenland? Wat zouden ze anders willen zien dan in het verleden? Welke thema's zijn belangrijk? De deelnemers wordt gevraagd alle associaties die ze hebben in Qandr op hun telefoon in te toetsen. De associaties komen als iedereen klaar is als een woordenwolk in beeld. De moderator behandelt alle associaties en vraagt ook door.

- Inventariseren woordenwolk
Alle associaties, gedachten, gevoelens en kennis die naar voren komen na de vraag 'Welke thema's vind je belangrijk voor het nieuwe kabinet op het gebied van Buitenlandse zaken?' worden besproken.
- Waar wil men dat de aandacht van het nieuwe kabinet naar uitgaat op het gebied van Buitenlandse zaken?
- Welke woorden of beelden komen er in je op als je denkt aan het ministerie van Buitenlandse Zaken?
- Wat verwacht men van het ministerie van Buitenlandse zaken?
- Wat wil men anders zien dan in het verleden?
- Aan welke thema's denkt men spontaan als men aan 'buitenland en buitenlandbeleid van Nederland' denkt?
 - Ziet men grotere thema's?
 - Welke thema's zijn dat?
- Doorvragen op associaties: voor elk van de thema's:
 - Gevoelens die het thema/onderwerp oproept, hoe komen deze gevoelens tot stand
 - Welke emoties hebben de overhand bij dit thema/onderwerp
 - Waarover maakt men zich eventueel zorgen

- Welke gedachten, ideeën en meningen komen naar voren, bij jezelf en anderen? (Moderator zorgt dat hier geen discussie ontstaat, het is niets meer dan een opsomming van zo veel mogelijk verschillende gedachten bij jezelf en anderen)
- Interviewer gaat door op de relatie van elk van de thema's met Nederland – In hoeverre raakt het aan Nederland?
 - Wat is de impact voor Nederland, wat betekent het voor NL – Hoe belangrijks is het voor Nederland?
- Hoe ziet men de rol van Nederland en de rol van het Nederlandse buitenlandbeleid in internationale vraagstukken?
- Wat vindt men van de samenwerking tussen Nederland en het buitenland; wat wordt gewaardeerd en wat ziet men graag anders?
- ITR Kijk of men van mening is dat Nederland zich meer op zichzelf moet richten
- Indien het niet spontaan naar voren komt: welke rol speelt de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, als men denkt aan buitenlands beleid van Nederland? Welke invloed heeft de oorlog op dit beleid denkt men? Welk gevoel geeft dat?
- ITR let op of men spontaan begint over de zichtbare nadelen van de oorlog voor Nederland (stijgende (energie)prijzen maar ook langduriger opvang vluchtelingen). Noemt men dit spontaan? Heeft het invloed op hun houding? □
Prioritering

- Als groep wordt aangegeven welke de belangrijkste thema's of onderwerpen zijn. Gevraagd wordt een top 3 of top 4 samen te stellen

ITR stel op een logisch moment in de discussie de volgende vragen:

- Waar denkt men aan bij een diplomaat of ambassadeur?
- Wat verwacht men van een Nederlandse ambassade in het buitenland?

Thema's BZ

35'

De onderzoeker brengt op een goed moment de thema's van BZ naar voren, die nog niet spontaan naar voren zijn gekomen. Per groep wordt gekeken welke en hoeveel thema's naar voren worden gebracht. Over het geheel van de groepen zorgen we dat alle thema's een aantal keer aan bod zijn geweest.

Thema's

- **Veiligheid en Europa:** de rol van een verenigd Europa, EU, (Geopolitiek), internationale samenwerking (Voor ITR: als eventuele uitleg: het versterken van de Europa gedachte voor veiligheid, economisch doorgroeien door een verenigd Europa_
- **Migratie en vluchtelingenbeleid**
- **Mensenrechten:** gelijke rechten voor meisjes en vrouwen, feministisch buitenlandbeleid
- **Klimaat en duurzaamheid:** Nederland heeft een internationale klimaatstrategie als actieplan om de uitvoering van het Akkoord van Parijs te

versnellen (ITR: mogelijk als extra info geven: door klimaatverandering komen ook sommige vluchtelingenstromen op gang)

- **Buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking:** consulaire dienstverlening, bedrijven in het buitenland
- (Als achtergrond voor ITR, hoeft niet actief naar voren te worden gebracht: Veiligheid en rechtsorde (beschermen van minderheden (geloof, LGBTI). Versterken van internationale hoven en tribunalen).

Voor alle thema's

- Waar denkt men aan bij dit thema? Welke gedachten, gevoelens en associaties komen er allemaal op?
- Hoe relevant vindt men dit thema?
- Wat verwacht men van het nieuwe kabinet op dit thema?
- Leven er vragen bij dit thema en zo ja welke vragen?

Specifieke vragen per thema

Veiligheid en Europa

- In hoeverre ziet men hier een nieuwe rol voor een sterk en verenigd Europa?
- Hoe zwaar moet het kabinet hierop inzetten?

Migratie en mensenrechten

Klimaat en duurzaamheid

Buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking

- Welk belang hecht men aan het versterken van duurzame en eerlijke handel?

Afsluiting

5''

- Wat vond men ervan om te praten over dit onderwerp?
- Is er gedurende het gesprek iets veranderd over hoe men denkt / kijkt naar het onderwerp?
- Mogelijkheid voor vragen/suggesties
- Dank